

November 2009

Miljøministeriet

KL

Danske Regioner

Sag: BLS-101-00162

Lokal Agenda 21

Redegørelse for Lokal Agenda 21-arbejdet i kommuner og regioner (status 2009)

Efter planlovens § 33 b skal miljøministeren hvert fjerde år give en redegørelse for det lokale Agenda 21-arbejde i kommuner og regioner til et af Folketinget nedsat udvalg. Redegørelsen skal tilvejebringes i samarbejde med de kommunale organisationer.

Baggrund – Internationalt

1992 – Rio

I 1992 underskrev Danmark sammen med 180 andre lande et handlingsprogram for bæredygtig udvikling "Agenda 21" på FN's topmøde om miljø og udvikling i Rio de Janeiro. Hermed forpligtede Danmark sig overfor verdenssamfundet til at påtage sig ansvar for at arbejde for en bæredygtig udvikling. I handlingsprogrammets kapitel 28 opfordrer FN de lokale myndigheder til at sætte bæredygtig udvikling højt på dagsordenen, bl.a. ved at inddrage lokalsamfundet. Resultatet blev det vi dag kender som Lokal Agenda 21 (LA21).

Det er i lokalsamfundet at internationale og nationale politikker udmøntes – tæt på lokale myndigheder, institutioner, foreninger, virksomheder og de enkelte borgere og husstande. Lokal Agenda 21 er baseret på frivillighed og partnerskaber. Derfor er kendetegnet for arbejdet, at der handles i forhold til de lokale muligheder og betingelser. Hermed introducerede FN et nyt begreb i miljøpolitikken som et supplement til allerede eksisterende miljøregler.

2002 - Rio+10 - Johannesburg

I 2002 lagde Sydafrika hus til topmødet, hvor bæredygtig udvikling atter var på dagsordenen. Resultatet af topmødet blev blandt andet vedtagelse af en politisk deklARATION om hele Agenda 21-handlingsprogrammet (inkl. Lokal Agenda 21) fra Rio. Der blev således ikke sat spørgsmålstejn ved opfordringen fra Rio til de lokale myndigheder om at sætte miljø og udvikling på dagsordenen lokalt.

2004, 2006, 2008 og 2011 – Nordiske konferencer

Som led i Lokal Agenda 21-arbejdet i de nordiske lande er der afholdt store konferencer fokuseret på de lokale myndigheder (kommuner m.fl.). I 2004 afholdtes konferencen i Gøteborg, i 2006 i Oslo og i 2008 i Odense. Næste konference planlægges afholdt i Turku (Åbo) i begyndelsen af 2011 blandt andet med større input og deltagelse fra de baltiske lande.

Baggrund – nationalt

Samarbejde mellem Miljøministeriet, KL og Amtsrådsforeningen (nu: Danske Regioner)

I 1994 udsendte den daværende miljøminister sammen med de daværende formænd for henholdsvis Amtsrådsforeningen og KL et brev til samtlige amter og kommuner, som startskuddet til en fælles national Lokal Agenda 21-kampagne. Formålet med kampagnen var at styrke den lokale indsats ved at videreformidle kendskabet til Lokal Agenda 21 samt understøtte erfaringsudveksling og danne grundlag for netværk. Lokal Agenda 21 er baseret på frivillighed, og arbejdet er kendetegnet ved at der handles i forhold til de lokale muligheder og betingelser.

Kampagneaktiviteter

En vigtig aktivitet i kampagnen er udgivelsen af Nyhedsbrevet Lokal Agenda 21. Nyhedsbrevet udkom første gang i 1995, og udkommer ca. 4 gange årligt med en fælles redaktion fra de 3 parter. Siden 2003 har KL overtaget udsendelsen af nyhedsbrevet fra Miljøministeriet, og det udsendes nu elektronisk. Der kan tegnes gratis abonnent på nyhedsbrevet på www.kl.dk/LA21-nyhedsbrev.

Herudover er der i de forgange år afholdt temadage, seminarer, konferencer mv., ligesom enkelte publikationer er udgivet fx debatoplægget "Rio, Johannesburg og så videre" i 2002. Der er endvidere dannet netværk mellem repræsentanter for interesserede kommuner som gensidig informations- og erfaringsudveksling.

I november 2002 afholdt Kolding Kommune, KL, Amtsrådsforeningen, Green Network, FN-miljøorganisationen ICLEI og Miljøministeriet i samarbejde en europæisk opfølgingskonference til Johannesburg-topmødet om Lokal Agenda 21.

Aalborg Kommune afholdte i 1994 en stor europæiske konference om lokal bæredygtig udvikling mv. og tog initiativ til "Aalborg Charter", der siden er underskrevet af et stort antal byer, kommuner og regioner i Europa. Kommunen fulgte op med ny konference i 2004 og med et nyt initiativ "Aalborg Commitment", der ligeledes er tiltrådt af mange parter.

Herudover er der gennem årene LA21-aktiviteter på programmet hos forskelle foreninger o.l. (civilsamfundet – NGO'ere), således fx hos Danmarks Naturfredningsforening, Det Økologiske Råd, Øko-Netværket, Friluftsrådet og NOAH. I de seneste år er indsatserne i høj grad målrettet klimaspørgsmål (energibesparelser, CO2-reduktioner mv.)

Lokal Agenda 21 i dansk lovgivning

Planlovens regler

Ved en ændring af planloven i 2000 blev loven tilføjet regler om kommuners og amters forpligtelse til at udarbejde og vedtage redegørelse for Lokal Agenda 21-strategier i hver kommunal valgperiode. Lovgivningen videreførtes efter kommunalreformen, således at det nu påhviler kommuner og regioner at udarbejde strategierne, fx i forbindelse med udarbejdelsen af kommuneplan-strategier (kommunerne) og regionale udviklingsplaner (regionerne).

Lovgivningen nævner følgende indsatsområder:

1. Mindskelse af miljøbelastningen
2. Fremme af en bæredygtig byudvikling og byomdannelse (- regional udvikling)
3. Fremme af biologisk mangfoldighed (- ikke tema for regionerne)
4. Inddragelse af befolkningen og erhvervslivet i det lokale Agenda 21-arbejde og
5. Fremme af samspil mellem beslutningerne vedrørende miljømæssige, trafikale, erhvervsmæssige, sociale, sundhedsmæssige, uddannelsesmæssige, kulturelle og økonomiske forhold.

Intentionerne er, at strategierne skal være med til at fastholde det lokale engagement, forankre og udbrede ejerskabet, vægte det strategiske arbejde med miljø og udvikling samt yderligere synliggøre og dokumentere indsatsen.

Status for Lokal Agenda 21-strategier i kommuner og regioner, primo 2009

For at få tilvejebragt systematiserede informationer og overblik over Lokal Agenda 21-arbejdet (strategier mv.) i indeværende kommunale valgperiode har By- og Landskabsstyrelsen udarbejdet en rapport på baggrund af modtagne / kendte strategier indtil udgangen af marts 2009. Rapporten vedlægges som bilag til denne redegørelse.

Af rapporten fremgår blandt andet følgende hovedresultater (resumeer):

Kommunernes arbejde

Der er indtil udgangen af marts 2009 modtaget strategier fra 94 ud af de 98 kommuner. 18 kommuner har lavet LA21-strategien som et selvstændigt dokument. I de resterende 76 kommuner er LA21-strategien en del af den kommunale planstrategi. Ud af de disse 76 kommuner er der 51, som har et selvstændigt kapitel vedrørende bæredygtighed og LA21, mens resten er nævnt forskellige steder i planstrategien.

Antal kommuner, der forholder sig til følgende indsatsområder:

1. Mindske miljøbelastningen	81 Kommuner
2. Bæredygtig byudvikling	77 Kommuner
3. Biologisk mangfoldighed	83 Kommuner
4. Inddragelse af befolkningen og erhvervsliv	76 Kommuner
5. Fremme et bæredygtigt samspil mellem beslutninger	74 Kommuner

- 70 kommuner forholder sig til samtlige 5 indsatsområder.
- 36 kommuner nævner, at de bruger (vil bruge) grønne regnskaber og indikatorer især i de kommunale forvaltninger og institutioner, og oftest nævnt her er energibesparelser og grønne indkøb ("fej for egen dør").

- 60 kommuner gør en ekstra indsats for at nedbringe CO₂ udslippet. Der er meget stor forskel på, hvad de gør. Det er alt fra at arbejde for vedvarende energi til at foretage umiddelbare energibesparelser i kommunernes institutioner.

Regionernes arbejde

Alle fem regioner har indsendt strategier, og de forholder sig til alle indsatsområderne.

Strategierne for 4 regioner er bredt formulerede dækkende de forskellige indsatsområder, men én region har valgt at fokusere på regionens institutioner, især sygehuse (bygninger, drift, affald mv.)

- 4 regioner nævner, at de bruger (vil bruge) grønne regnskaber og indikatorer i de regionale forvaltninger og institutioner (især sygehuse), og også anvender grønne indkøb.
- 4 regioner vil gøre en ekstra indsats for at nedbringe CO₂ udslippet, oftest nævnt som mindskelse af energiforbrug i bygninger (sygehuse mv.).

Opsamling

Det er fuldt tilfredsstillende, at næsten alle kommuner og alle regioner pr. ultimo marts 2009 har udarbejdet strategier med et omfang og indhold, der ofte ligger ud over, hvad planloven anfører som minimums-indhold af strategierne. Det er ligeledes tilfredsstillende, at mange kommuner og alle regioner prioriterer grønne indkøb og anvendelse af grønne indikatorer, ligesom klimabevidstheden (CO₂-besparelser mv.) er gennemgående og fremtrædende. Dog må det også noteres, at for godt 20 kommuner gælder, at LA21-indsatsen (strategi mv.) fremtræder temmelig utydelig i kommuneplanstrategierne.

Det samlede resultat af indsatsen i kommuner og regioner må overordnet vurderes at være fuldt tilfredsstillende, også på baggrund af at LA21-arbejdet i kommuner og regioner i indeværende kommunale valgperiode (2006-09) undertiden kan have været vanskeligt at få indpasset og prioriteret i de nye strukturer og organisationer, der følger af kommunalreformen.

I den forbindelse må det også nævnes, at klimadagsordenen i de allerseneste år har været særdeles synlig og politisk prioriteret med en række initiativer i kommuner og regioner, herunder i den fysiske planlægning og i forbindelse med allerede foretagne, igangværende eller planlagte energibesparelser i "bygningmassen" (forvaltninger, institutioner, anlæg mv.). Hertil kommer, at mange kommuner har løbende kampagner om energibesparelsemuligheder for borgere og lokale virksomheder.

I den kommende kommunale og regionale valgperiode 2010-14 vil kommuner og regioner igen skulle udarbejde redegørelser for LA21-strategi-arbejdet i valgperioden, og det vil utvivlsomt vise sig, at klimaspørgsmål (besparelser, CO₂-reduktioner mv.) fortsat vil have høj prioritet.